

Az egyenlet akkor értelmes, ha $\operatorname{tg}(\pi \operatorname{tg} x)$ és $\operatorname{ctg}(\pi \operatorname{ctg} x)$ értelmes, azaz ha $\operatorname{tg} x$ értelmes és nem egyenlő $\left(l + \frac{1}{2}\right)$ -del, ahol l egész, továbbá $\operatorname{ctg} x$ értelmes és nem egész szám.

Felhasználva a $\operatorname{ctg} \varphi = \operatorname{tg} \left(\frac{\pi}{2} - \varphi\right)$ összefüggést, (1)-ből a

$$(2) \quad \operatorname{tg}(\pi \operatorname{tg} x) = \operatorname{tg} \left(\frac{\pi}{2} - \pi \operatorname{ctg} x\right) \quad \text{egyenletet kapjuk.}$$

Két szám tangense pontosan akkor egyenlő, ha a számok különbsége π egész számú többszöröse, így (2) pontosan akkor igaz, ha

$$(3) \quad \begin{aligned} \pi \operatorname{tg} x - \left(\frac{\pi}{2} - \pi \operatorname{ctg} x\right) &= k\pi, \quad \text{azaz} \\ \operatorname{tg} x + \operatorname{ctg} x &= k + \frac{1}{2}, \end{aligned}$$

ahol k tetszőleges egész szám.

Az (1) egyenletnek tehát pontosan azok az x valós számok a megoldásai, amelyekre valamilyen k egészszel fennáll (3), mégpedig úgy, hogy nincsenek olyan l, m egész számok, amelyekre a $\operatorname{tg} x$ -re kapott érték $l + \frac{1}{2}$ vagy $\frac{1}{m}$ alakú.

A (3) egyenlet a $\operatorname{tg} x$ -re vonatkozó másodfokú egyenletté írható át, ennek megoldása

$$(4) \quad \operatorname{tg} x = \frac{k + \frac{1}{2} \pm \sqrt{\left(k + \frac{1}{2}\right)^2 - 4}}{2} = \frac{2k + 1 \pm \sqrt{4k^2 + 4k - 15}}{4}.$$

Az egyenletnek csak a $D = 4k^2 + 4k - 15 \geq 0$ esetben van megoldása, így (4)-ben $k \geq 2$ vagy $k \leq -3$.

Még kell még vizsgálnunk, van-e k -nak olyan értéke, amelyre (4) jobb oldala $\operatorname{tg} x$ -re kizárt, tehát $l + \frac{1}{2}$ vagy pedig $\frac{1}{m}$ alakú. Nézzük meg, k -nak milyen értékeire kaphatjuk egyáltalán *racionális* megoldását a (3) egyenletnek. Ez nyilván pontosan akkor teljesül, ha (4)-ben a négyzetgyök alatt teljes négyzet áll, hiszen egy egész szám négyzetgyöke vagy maga is egész, vagy pedig irracionális.

Ha $D = 4k^2 + 4k - 15 = (2k + 1)^2 - 16$ egész szám négyzete, akkor – mivel 8-nál nagyobb abszolút értékű számok esetén már szomszédos számok négyzetének különbsége is legalább 17 –, $|2k + 1| < 8$. A k -ra kapott korábbi megszorítások figyelembevételével innen k lehetséges értékei 3, 2 vagy pedig -3 és -4 .

Ha $k = 2$ vagy -3 , akkor $D = 3^2$, $k = 3$ -ra $D = 33$. Ez azt jelenti, hogy ha $k > 2$ vagy $k < -3$, akkor (4) jobb oldala irracionális, és így nem lehet a kizárt értékek egyikével sem egyenlő.

Ha $k = 2$, akkor (4)-ben a két gyök 2 és $\frac{1}{2}$, ha pedig $k = -3$, akkor $-\frac{1}{2}$ és 2 adódik $\operatorname{tg} x$ -re. Az $\frac{1}{2}$ és a $-\frac{1}{2}$ értékeket kizártuk, a másik két lehetőség viszont megengedett.

Az (1) egyenlet megoldásait tehát a

$$(5) \quad \operatorname{tg} x = y$$

egyenlethalmaz megoldásaiként nyerjük, ahol $y = -2$ vagy 2 vagy pedig

$$\frac{2k + 1 \pm \sqrt{4k^2 + 4k - 15}}{4}$$

alakú szám, ahol $k > 2$ vagy $k < -3$ tetszőleges egész.

Végül az (5) egyenlet minden y valós számra megoldható, a megoldások:

$x = \operatorname{arc} \operatorname{tg} y + n \cdot \pi$, ahol n tetszőleges egész szám.